

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

Coloniae Munatianæ, 1665

3 Cogitur invitus nemo retinere cucullam.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62915)

eleſia. 4. palamque in conventu eodem filios talia habere permiferint, ad ſecularem reverti habitum filiis iſtis quandoque penitus non licebit, ſed convicti, quod tonſuram, aut religioſam veſtem aliquando habuerint, mox ad religionis cultum habitumque revertentur, & ſub ſtrenua diſtinctione huiusmodi obſervantia inſervire cogantur. ¶ Parentibus ſane filios ſuos religioni contrahere non amplius, quam uſque ad quartum decimum eorum ætatis annum licentia poterit eſſe: poſtea vero, an cum voluntate parentum, an ſua devotionis ſit ſolitarium votum, erit filiis licitum religionis aſſumere cultum. Quisquis autem vel abolitione tonſuræ, vel ſecularis veſtis aſſumptione deſectus fuerit attigſſe tranſgreſſionem, & excommunicationis cenſuram accipiat, & religioni ſemper inhæreat.

1 ¶ Dederint forte] In conciliis etiam manuſcriptis legitur, dederint certe aut nolentibus, &c. In *Panormia* vero, dederint, aut certe nolentibus, &c.

2 ¶ Quartum decimum] Sic etiam in *Panormia*: in uno autem verſio Gratiani; & conciliorum codicibus etiam manuſcriptis legitur, uſque ad decimum: apud ceteros vero collectores, ad duodecimum.

C. II. ¶ Uſque ad annos 211. paterno voluntatis puella ſubſcebit arbitrio.

Item ex concilio Triburienſi, cap. 24.

Puella b, ſi ante xii. annos ætatis ſpontè ſua ſacram ſibi velamen aſſumpſerit, poſtquam ſtatim parentes ejuſ, vel tutores id factum irritum facere ſi voluerint. At ſi annum & diem, id diſſimulando conſenſerint, ulterius nec ipſi, nec ipſa mutare hoc poterunt. ¶ Si c. verò in fortiori ætate adoleſcentula vel adoleſcens ſervire Deo elegerit, non eſt poteſtas parentibus prohibendi.

2 pars. Velamen autem nulli ſanctimoniali, alteri imponere liceat.

C. III. ¶ Abbatiffa praſoneniſ velare virginem vel viduam, excommunicatur.

Unde Eutychieſianus Papa ait.

Statuimus d, ut ſi Abbatiffa, aut quælibet ſanctimonialis poſt hanc diſtinctionem in tantam audaciam proſuperit, ut aut viduam, aut puellam virginem velare præſumat, iudicio canonico uſque ad ſatisfactionem ſubdatur.

3 pars. Hac auctoritate prædiſta, & paterna profeſſione docetur aſtringi quilibet in puerilibus annis, & præter voluntatem eorum pro poſſeſſione prohibetur teneri, niſi tonſuram, vel religioſam veſtem parentes max uſum abſceperint. Parvuli vero, dum offeruntur, non niſi ſub multorum teſtimonio ſuſcipiendi ſunt.

C. IV. ¶ Infantes oblato a parentibus ſub plurimorum teſtimonio ſuſcipiantur.

Unde in nona e ſynodo legitur.

Portet infantes cum voluntate & conſenſu parum, imò ab ipſis parentibus oblato, ſub plurimorum teſtimonio ſuſcipi: ut omnis occaſio maledicti gratia excludatur hominum peſſimorum.

¶ Eſt in eodem libello B. Baſiliæ, & eodem capite, in quo eſt cap. forma. ſupra ead. q. 1. & ſequitur continenter poſt illud.

1 ¶ Peſſimorum] In eo libello eſt, plurimorum.

QVÆSTIO III.

Quid autem qui in votis pro poſſeſſione religionis ſuſceperit, non ſit cogendus ad invitum pro poſſeſſione obſervationem, teſtatur Leo Papa epiſt. 90. aliter q. 2. ad Ruſticum Epiſcopum, cap. 12. dicitur.

a al. Epiſcopo. b Burch. lib. 8. c. 38. Ivo p. 7. c. 116. Pann. l. 3. cap. 187. concil. c. Paroſi. orig. d. Concil. Pariſi. lib. 1. c. 43. Cap. l. 1. c. 26. conc. Burch. l. 3. c. 17. Ivo p. 7. c. 37. Pann. l. 2. c. 194. e. al. oclava.

C. I. ¶ Non poteſt deſeri pro poſſeſſione monachi ſpontè ſuſceptum.

Pro poſſeſſione a monachi proprio arbitrio & b voluntate ſuſceptum deſeri non poteſt abſque peccato. Quod enim vovit c. Deo, debet & reddere. Unde qui relictus ſingularitatis profeſſione ad militiam, vel ad nuptias devolutus eſt, publicæ poenitentia ſatisfactione purgandus eſt: quia & ſi innocens militia, & honeſtum poteſt eſſe conjugium, electionem tamen meliorem d. deſeruiſſe, tranſgreſſor eſt.

C. II. ¶ Qui religioſum habitum ſpontè ſuſceptum deſerere voluerit, ad ipſum redire cogatur.

Item ex concilio Toletano VI. cap. 6.

Proclivis e curſus eſt ad voluptatem, & imitatrix natura vitiorum. Quam obrem quiſquis virorum & mulierum habitum ſemel induerit ſpontaneè religioſum, aut ſi vir deditur eccleſia choro, aut foemina fuerit delegata puellarum monaſterio, in utroque ſexu pravicator ad pro poſſeſſum invitum cogatur, ut vir detondeatur, & puella ad monaſterium regrediatur. ſi autem quolibet patrocinio deſertores permanere voluerint, ſacerdotali ſententia, ita à Chriſtianorum cœtu habeatur extortes, ut nec locus t. eis ullus ſit communionis. Vidua quoque (ſicut univerſalis ſynodus ſamududom. ſtatuit) profeſſionis vel habitus ſui deſertices ſuperiori ſententia condemnentur.

1 ¶ Ut nec locus] In libro conciliorum Lucenſi Bezo leguntur, ut nec locutio cum eis ulla ſit communis. Reſiqui vero odores concordant cum Gratiano. Apud Ivoem eſt, ut nec locus ei ullus ſit communis.

C. III. ¶ Semel in clero taxati, vel monaſterio deputati, ad militiam non redeant.

Item ex concilio Chalcedonenſi f. cap. 24.

Eos g. qui ſemel in clero taxati fuerint, ſive in monaſterio deputati, decrevimus neq; ad militiam, neq; ad honores ſeculares venire. Eos autem, qui hoc aſſumpſerint facere, & non ejus rei poenitere maluerint b, ut ad hoc idem revertantur, quod ante obtentu Dei ſibi propoſuerunt, convenit anathematizari.

2 pars. Cum dicitur pro poſſeſſione monachi proprio arbitrio & voluntate ſuſceptum, intelligitur, quod ſi propria voluntate ſuſceptum non fuerit, obſervari non cogitur.

C. IV. ¶ Monaſterialibus diſciplinis nullus ſubiiciatur invitum.

Unde Nicolaus Papa ſcribit omnibus Epiſcopis in regno Ludovici.

Præſens c. clericus nomine Lambertus unà cum patre ſuo, nomine Artho, quondam videlicet comite, nunc autem clerico, ad limina Apoſtolorum properans, adiit præſentiam noſtram, afferens qualiter idem pater ejus in laicali adhuc ordine k in prædiis propriis edificaverat duo monaſteria, voluntatem gerens, ut poſt ſuum deceſſum præſens ejus filius Lambertus in locum ejus ſuccederet: quem infra teneram ætatem inter octavum & decimum annum conſtitutum, memoratus pater proprio arbitrio abſque regulari inſtitutione extraxit omnem illius voluntatem cucullam induit. Igitur poſt quoddam ipſius temporis ipſium (ut ipſe dicit) Salomon Epiſcopus cum quibuſdam aliis abſque patris oblatione, vel Abbatis præcepta benedictione, eundem Lambertum monaſticum habitum induere fecit (ut ſerunt) invitum: & ſub hac occaſione, paterna, ſeu materna ha-

a Poly. lib. 4. tit. 34. Anſ. lib. 7. c. 117. Burch. l. 3. c. 2. Ivo p. 7. c. 19. Pann. l. 3. c. 192. b al. aut. c. al. vovit qui. d al. meliorum. e Burch. lib. 8. c. 14. Ivo p. 7. c. 31. in Tolet. cap. 55. f Et in Aquil. c. 85. Et in præſca verſio. g Burch. lib. 8. c. 4. Ivo part. 7. c. 28. h al. voluerunt. i Ivo part. 6. c. 34. k al. habitum.

ceditate à fratibus suis privatum esse, atque contra omnem (ut dictum est) voluntatem suam, quasi regularem illum monachum permanere volunt. Super qua re diligenti cura investigantes, etiam sub adjuratione patrum ipsius, si verum diceret, interrogavimus: sed idem pater Artho respondit se talem habuisse & habere voluntatem, ut si filius suus verus monachus fieret, & in locum eius succederet. Sub testificatione autem iurejurando firmavit, quod quando primitus ei cucullam induit, idem Lambertus semper restitit, & nunquam se fieri monachum consentit; sed demum ab insequentibus monachico habitu violenter est indutus, asserens, quod nunquam regulam aliquam promissit, neque ego, pater eius, pallio & altaris indutum illum obtuli, neque à quocunq; sacerdote vel Abbate; (ut mos postit) benedictione percepta regulam unquam se monachorum subsecutum futurum promissit. Super his omnibus etiam protestatus est praefatus clericus Artho, quia si eo tempore, tam dicit observantia monasticam intellesisset regulam, nunquam eandem solum Lambertum coegisset portare cucullam. Quapropter consulte psalmographi & verba recolentes, quibus voluntarie se Deo sacrificare pronuntiat, & voluntaria oris sui benedicta fieri in conspectu Dei oblectat, presentem, ut dictum est, clericum nomine Lambertum minime debere existimavimus sub talia violentia fieri monachum. Quod enim quis non eligit nec optat, profecto non diligit: quod autem non diligit, facile contemnit. Nullam quippe bonum nisi voluntarium. Idcirco Dominus d. non ferendam in via virgam, per quam violentia ulli inferatur, præcepit. Quapropter consultus agetur, si p'is suis hostibus contemptum mundi, & amorem Dei predicando, quam violentiam inferendo, ad caelestem amorem illum accenderit. Unde omnium vestrum charitati hanc nostri Apostolatus mandare decrevimus epistolam, monentes atque precipientes, quatenus si ita verum est, ut illi dicunt, nullus Episcopus vel Abbas, seu monachorum reliquorum conventus, monasticis illum regulis in vim subiacere compellat: neque ullo modo fratres eius per hanc occasionem licentiam habeant paterna seu materna illam hereditate privare: sed usque dum divina inspiratione compunctus propria voluntate regula se subdat, liceat eam à mundanis & laicalibus remorum negotiationibus vel negotiis, inter religiosis & ecclesiasticos viros in canonica degere vita. Non enim putamus (quod ab his) canonicos religiosos à sanctorum monachorum vita & consortio seunctos: quia unusquisque secundum Apostolum s. propriam mercedem accipiet secundum laborem suum.

C. V. ¶ Restituantur hereditas res earum, qui ab Episcopis vel Abbatibus decepti commam deposuerunt.

Unde in Moguntino concilio f. legitur.

Constitutum sane facit iste conventus, ut Episcopi sine Abbates, qui non in fructum animarum, sed in avaritiam & turpe lucrum inhiantes, quoslibet homines eorum veniendo rotoderunt, & res eorum tali persuasione rapiaverunt, poenitentia canonica (ut pote turpis lucri sectatores) subiaceant. Hi vero, qui illecti commam deposuerunt, in eo, quod coeperunt, perseverare cogantur, res vero eorum hæreditibus reddantur.

¶ De hac citatione dictum est sup. 10. q. 7. c. penult.

a. al. voluit. b. al. palli. aliqui manuscripsi. c. Ivo. c. Pfall. 33. 108. 112. d. Marti. 10. e. 1. Corin. 7. f. In Cabil. 2. cap. 7. g. Supra 10. quæstion 7. constituit. Durandus. lib. 2. cap. 93. 110. p. 7. cap. 111.

QVÆSTIO IV.

Quid vero ab uno monasterio in aliud districtus transire monachus liberum sit, ex concilio a Triburicensi habetur: in quo sic statutum est.

C. I. ¶ Non sunt prohibenda virgines sacris, qua causa religionis aliud monasterium adire desiderant.

Virgines b. sacre, si pro lucro anime suæ propter distractionem vitam ad aliud monasterium pergere disposuerint, ibidemque commanere decreverint, synodus concedit. Si vero fuga disciplinae alium locum quaesierint, redire cogantur.

¶ Quod autem de virginibus sacris hoc capitulo statutum, de monachis etiam consequenter intelligitur, & de quolibet etiam clerico. 2. pars. Sed obiicitur illud Basilii.

C. II. ¶ Vota monachi sine consensu Abbatis sui irrita sunt.

Monacho non licet votumovere sine consensu Abbatis sui; si autem voverit, frangendum erit.

¶ Sensus huius capituli aliquo modo elici potest ex sermone 2. dist. de institutione monachorum. & cap. 28. monasticarum constitutionum B. Basilii.

C. III. ¶ Monachum nullus suscipiat aut ordinet absque Abbatis sui permisso.

Item illud Agathensis concilii, cap. 27.

Monachum d. nisi Abbatis sui aut permisso, aut voluntate ad alterum monasterium commigrantem, nullus Abbas suscipere aut retinere presumat: sed ubi cunque fuerit, Abbati suo auctoritate canonum revocetur. ¶ Item clericis sine e. commendatitiis literis Episcopi sui licentia non pateat evagandi. In monachis quoque presentis sententiæ forma servetur, quos si verborum increpatio non emendaverit, etiam verberibus statim coerceri. Servandum quoque de monachis, ne eis ad solitarias cellulas liceat à congregatione discedere; nisi forte probatis post emeritos labores, aut propter infirmitatis necessitatem asperior, Abbatis licentia, regula remittatur. Quod ita demum fiat, ut intra eadem monasterii septa manentes, tamen sub Abbatis potestate, separatas habere cellulas permittantur. Abbati quoque singulas diversas cellulas, aut plura monasteria habere non liceat, nisi tantum propter inextinguibilem hospitalitatis intra muros receptacula collocare.

1. ¶ Licentia] Mac voc. abest à veterioribus conciliorum editionibus, & duobus codicibus Vaticanis, duobusq; item Gratiani exemplaribus. In recentioribus autem Colonienfis legitur, asperior ab Abbatis regula permittatur. Sed apud Iulianum antecessorem novellus 23. num. 15. ubi simile habetur, licentia Abbati requiritur.

2. ¶ Abbati quoque] Sic in aliquot conciliorum editionibus. In aliis autem præcipue in Colonienfi quatuor tomorum legitur: Abbatis quoque singulis diversas cellulas.

Verum hoc intelligendum est de monachis religiose virginitatis, quibus vota specialis abstinentia, vel alicuius distractionis, qua generalem consuetudinem suorum fratrum excedat, sine Abbatis consensuovere non licet, ne super eos fratres scandalizentur. Causa etiam illorum statutum est hoc, qui regularem disciplinam subterfugientes peregrinationem voti sibi assumunt, quod nec monachis, nec alicui clerico licet, ne hac occasione ad facultatem conversationem redeat.

a. Simile in concil. Triburicensi, quod extat, cap. 23. b. Burch. lib. 8. cap. 34. Ivo part. 7. cap. 45. c. Polyc. lib. 4. tit. 34. Burch. lib. 8. cap. 9. Ivo p. 7. v. 32. d. Ivo part. 3. cap. 17. Ex eodem concilio cap. 38. e. Vener. c. 5. Pamm. 13. cap. 67. f. Concord. Iulianus antecess. novell. 23. c. 15.

740

volun- to. Quod ni relicta naptias purgan- d. dele-
atrx na- in & mu- giosum, erit de-
avacato- r deton-
si autem oluerim,
habean- unioni-
iudom-
superior
no leges
ec locu
in motu
neq; ad
austrie
u. ad
sibi pro-
arbitrio
suscepim
sub-
cum pe-
e carite-
operans
idem pro-
propriss-
3, ut post
in locum
inire o-
emoratu
one extra
gitur post
ch) Salo-
tris obli-
dem Lan-
ur ferunt
utena ha-
e. s. 100 p-
d al. 100
in Tollet-
g. Burch-
art. 6. c. 32
reditan